

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-42М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання практичних робіт та самостійної роботиз
навчальної дисципліни
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА»
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої
освіти за спеціальністю 081 - Право
(доктор філософії)

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІ права
Протокол № 1 від 07.09.2022 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до виконання практичних робіт та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 – Право. [Електронне видання] / Швець О. М. – Рівне : НУВГП, 2023. – 18 с.

Укладач: Швець О. М., к.ю.н., доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Швець О. М., к.ю.н., в.о. завідувача кафедри правових природоохоронних дисциплін.

ЗМІСТ

Передмова	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	4
1.1. Опис навчальної дисципліни	4
1.2. Тематика практичних занять, оцінювання та особливості підготовки	5
1.3. Критерії та шкала оцінювання	7
2. Плани практичних занять	9
3. Самостійна робота студентів	16
4. Основні інформаційні ресурси	17

© О. М. Швець, 2023
© НУВГП, 2023

Передмова

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» є вибірковою дисципліною для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право».

Предметом вивчення дисципліни «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» є система вітчизняного та зарубіжного права у сфері охорони навколишнього природного середовища в частині правового врегулювання сучасних екологічних проблем.

Вивчення дисципліни «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» дозволяє здобувачам освітньо-наукового освітнього рівня освіти сформувати індивідуальну професійно орієнтовану траєкторію, яка буде наповнена знаннями про актуальні проблеми у сфері охорони навколишнього природного середовища та правові шляхи їх вирішення.

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1 Опис навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» є формування системи знань про правові аспекти врегулювання проблем, які виникають у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Основними завданнями навчальної дисципліни є: ознайомлення здобувачів з системою екологічного права України та міжнародного екологічного права, а також з проблемами, які виникають у сфері охорони навколишнього природного середовища і можливими шляхами їх правового з врегулювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» студент *повинен*:

знати:

- ✓ зміст системи екологічного права України;
- ✓ основні нормативно-правові акти системи міжнародного екологічного права;
- ✓ актуальні проблеми у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- ✓ правові механізми попередження екологічних проблем;
- ✓ правові механізми вирішення проблем у сфері охорони навколишнього природного середовища.

вміти:

- ✓ комплексно дослідити проблему в галузі охорони навколишнього природного середовища;
- ✓ презентувати результати проведених досліджень;
- ✓ сформулювати та відстоювати власну науково-професійну позицію щодо вирішення проблеми у галузі охорони навколишнього природного середовища;
- ✓ організувати дискусійні обговорення проблеми у галузі охорони навколишнього природного середовища;
- ✓ розв'язувати комплексні проблеми правового характеру в галузі охорони навколишнього природного середовища.

1.2 Тематика практичних занять, оцінювання та особливості підготовки

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Оцінка, балів
		денна форма	заочна форма	
<i>Змістовний модуль 1</i>		8	4	47
1	Система екологічного права	2	1	9
2	Актуальні проблеми правової охорони повітря.	2	1	6
3	Актуальні проблеми правової охорони водних ресурсів.	2	1	6
4	Актуальні проблеми правової охорони земельних ресурсів.	2	1	6
	Модульний контроль №1	-	--	20
<i>Змістовний модуль 2</i>		6	2	38
5	Актуальні проблеми правової охорони рослинного світу та тваринного світу.	2	0	6
6	Проблеми нормативно-правового регулювання поведінки з відходами.	2	1	6
7	Охорона навколишнього середовища під час збройних конфліктів.	2	1	6
	Модульний контроль №2	-	-	20
	Індивідуальне науково-дослідне завдання	-	-	15
	ВСЬОГО	14	6	100

Підготовка до практичного заняття повинна включати:

1. Опрацювання лекційного матеріалу за темою заняття.
2. Опрацювання нормативних актів за темою заняття.
3. Опрацювання наукових та літературних джерел за темою заняття.
4. Підготовка завдань в рамках самостійної роботи студентів за темою заняття.

Індивідуальне науково-дослідне завдання здобувачі виконують відповідно до обраної та узгодженої з викладачем на початку семестру теми. За результатами проведеного дослідження здобувачі розробляють презентаційні матеріали з метою їх публічного оприлюднення на заняттях. Результати дослідження, за бажанням здобувачів, можуть бути опубліковані у вигляді наукових тез чи статті.

Модульні контролю проходять у формі тестування на навчальній платформі Moodle. Підготовка до модульних контролів передбачає опрацювання здобувачами теоретичного курсу дисципліни. Для підготовки до модульних контролів здобувачі використовують наданий викладачем орієнтовний перелік питань за тематикою конкретного модуля.

Для досягнення мети дисципліни «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» здобувачам необхідно вчасно та якісно виконувати практичні завдання, виконати індивідуальне науково-дослідне завдання відповідно до обраної теми та публічно презентувати його, вчасно здати модульні контролю знань.

Додаткові бали здобувачі можуть отримати за: участь у наукових конференціях, круглих столах, написання наукових тез, статей дослідницького характеру за темою курсу. Тему дослідницької роботи здобувачі обирають самостійно за погодженням із викладачем.

1.3 Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених силабусом дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (повнота, чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів (сума балів за практичні заняття та індивідуальне науково-дослідне завдання). 40 балів здобувач сумарно може отримати за складання модульних контролів.

Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- робота на занятті;
- тестування;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість набраних балів	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. Плани практичних занять Змістовний модуль 1

Практичне заняття №1. Система екологічного права

План

1. Поняття екологічного права.
2. Джерела екологічного права.
3. Екологічна політика України.
4. Принципи міжнародного екологічного права.
5. Глобальні екологічні проблеми.
6. Відповідальність у міжнародному екологічному праві.

Види навчальної роботи на занятті: *дискусія, аналітична записка, практичне завдання.*

Практичне завдання:

- 1) Вивчити та сформуванати перелік джерел екологічного права за їх значимістю в регулюванні екологічних правовідносин.
- 2) Підготувати коротку аналітичну записку на тему: *«Екологічні загрози сучасності та перспективи їх вирішення».*
- 3) За темою аналітичної записки підготуватися до дискусії.

Перелік запитань для підготовки до заняття:

- 1) Дайте визначення поняття «екологія»
- 2) Дайте визначення поняття «навколишнє природне середовище»
- 3) Що включає в себе система екологічного права?
- 4) Що відноситься до джерел екологічного права?
- 5) Назвіть принципи міжнародного екологічного права.
- 6) Які сучасні екологічні проблеми людства ви можете назвати?
- 7) Які правові шляхи існують в світі для вирішення екологічних проблем?
- 8) Яка відповідальність передбачена за порушення екологічного законодавства в Україні та у світі?

Практичне заняття № 2. Актуальні проблеми правової охорони повітря.

План

1. Законодавство у сфері охорони атмосферного повітря.

2. Проблеми правореалізації та особливості механізму захисту права на безпечне атмосферне повітря.
3. Судова практика щодо охорони атмосферного повітря.
4. Досвід ЄС щодо охорони атмосферного повітря.

Види навчальної роботи на занятті: *практичне завдання, опитування, ситуативна вправа.*

Практичне завдання:

- 1) Скласти перелік нормативно-правових актів у сфері охорони атмосферного повітря.
- 2) Підібрати 2 приклади судової практики щодо охорони атмосферного повітря та визначити проблеми правореалізації права на безпечне атмосферне повітря.
- 3) Підготувати (усно) інформацію щодо прикладів європейської практики охорони атмосферного повітря.

Ситуативна вправа:

Фермерське господарство „Трембіта“ систематично здійснює спалення скирд сіна, які залишились з минулорічного врожаю та не були використані в якості кормів для худоби.

Державний інспектор з охорони навколишнього природного середовища наклав на голову ФГ штраф та подав позов до суду про зобов'язання ФГ не спалювати сіно в майбутньому. Свою позицію інспектор мотивував тим, що дії ФГ є видом спеціального використання атмосферного повітря, для здійснення якого потрібно отримати дозвіл, адже внаслідок вказаного спалювання у повітря виділяються забруднюючі речовини.

ФГ проти позову заперечило, заперечило, вказавши на відсутність у нього повноважень на подання таких позовів, а також на те, що будь-які забруднюючі речовини при спалюванні сіна в повітря не виділяються, а тому дозволи на таке спалювання не потрібні. Голова ФГ оскаржив накладення на нього штрафу інспектором.

Визначити види правовідносин, які виникли.

Чи здійснює ФГ спеціальне використання атмосферного повітря?

Надати правову оцінку позицій державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища та голови ФГ.

Вирішити справу.

Перелік запитань для підготовки до заняття:

- 1) Назвіть нормативно-правові акти у сфері охорони атмосферного повітря.
- 2) Які нормативи діють в Україні щодо охорони атмосферного повітря?
- 3) Які заходи передбачені законодавством України щодо охорони атмосферного повітря?
- 4) Назвіть сучасні екологічні загрози у сфері охорони атмосферного повітря.

Практична робота № 3. Актуальні проблеми правової охорони водних ресурсів.

План

1. Законодавство у сфері охорони водних ресурсів.
2. Проблеми правореалізації та особливості механізму захисту водних ресурсів.
3. Судова практика щодо охорони водних ресурсів.
4. Досвід ЄС щодо охорони водних ресурсів.

Види навчальної роботи на занятті: *практичне завдання, опитування, ситуативна вправа.*

Практичне завдання:

- 1) Скласти перелік нормативно-правових актів у сфері охорони водних ресурсів.
- 2) Підібрати 2 приклади судової практики щодо охорони водних ресурсів та визначити особливості механізму правового захисту водних ресурсів.
- 3) Підготувати (усно) інформацію щодо прикладів європейської практики охорони водних ресурсів.

Ситуативна вправа:

При спорудженні водозабірної свердловини на землях фермерського господарства «Агат» були виявлені запаси питної води, яка має цілючі властивості.

ФГ побудувало свердловину та організувало лінію консервного заводу щодо виготовлення та реалізації мінеральної води.

Райдержадміністрація заборонила використання мінеральної води.

Дайте аналіз правової природи правовідносин, що виникли?

Нормами якої галузі регулюються дані правовідносини?

Чи правомірні дії ФГ та райдержадміністрації?

Перелік запитань для підготовки до заняття:

- 1) Назвіть нормативно-правові акти у сфері охорони водних ресурсів.
- 2) Що являє собою водний фонд України?
- 3) Як класифікуються водні об'єкти України?
- 4) Як практично забезпечується охорона водних ресурсів в Україні?
- 5) Що відноситься до основних водоохоронних заходів в Україні?
- 6) Назвіть сучасні екологічні загрози у сфері охорони водних ресурсів.

Практична робота №4. Актуальні проблеми правової охорони земельних ресурсів.

План

1. Законодавство у сфері охорони земельних ресурсів.
2. Проблеми правореалізації та особливості механізму захисту земельних ресурсів.
3. Судова практика щодо охорони земельних ресурсів.

Види навчальної роботи на занятті: *опитування з елементами дискусії, практичне завдання у вигляді аналітичної записки.*

Практичне завдання: підготувати коротку аналітичну записку наукового характеру щодо характеристики судової практики у сфері захисту земельних ресурсів.

Перелік запитань для підготовки до заняття:

- 1) Що являє собою земельний фонд України?
- 2) Назвіть нормативно-правові акти у сфері охорони земельних ресурсів.
- 3) Назвіть особливості механізму захисту земельних ресурсів.
- 4) Які сучасні екологічні загрози світового масштабу можна виділити у сфері охорони земельних ресурсів?

Змістовий модуль 2

Практична робота № 5. Актуальні проблеми правової охорони рослинного світу та тваринного світу.

План

1. Законодавство у сфері охорони рослинного світу та тваринного світу.
2. Проблеми правореалізації та особливості механізму захисту рослинного світу та тваринного світу.
3. Судова практика щодо охорони рослинного світу та тваринного світу.
4. Досвід ЄС щодо охорони рослинного світу та тваринного світу.

Види навчальної роботи на занятті: *опитування, практичне завдання, ситуативна вправа.*

Практичне завдання:

- 1) Скласти перелік нормативно-правових актів у сфері охорони рослинного світу та тваринного світу.
- 2) Підібрати 2 приклади судової практики щодо охорони рослинного світу та тваринного світу.
- 3) Підготувати (усно) інформацію щодо прикладів європейської практики охорони рослинного світу та тваринного світу

Ситуативна вправа:

В мисливських угіддях лісгоспу був затриманий гр. Шевчук. При цьому було встановлено, що він протягом кількох років добув 40 вовчат, за що систематично отримував винагороду від мисливського товариства. Дома в нього утримувались в неволі косуля, чорна лелека, сірий журавель та вухастий їжак. В своїх поясненнях громадянин заявив, що не вважає свої дії браконьерством, тому що, по перше, «Положення про мисливське господарство в Україні» дозволяє знищувати вовків протягом всього року, всіма засобами. По друге, тварини, що знаходяться у нього вдома, не відносяться до мисливських видів і тому претензії до нього він вважає безпідставними, і, по третє, відповідно до закону «Про тваринний світ» він не має на них права приватної власності. Те, що деякі тварини занесені в Червону Книгу України, він не знав.

Які порушення законодавства були здійснені?

Яка відповідальність передбачена за завдану шкоду?

Дайте правову оцінку діям громадянина.

Вирішіть справу

Перелік запитань для підготовки до заняття:

- 1) Назвіть нормативно-правові акти у сфері охорони рослинного світу та тваринного світу.
- 2) Що відноситься до рослинного світу відповідно до законодавства України?
- 3) Що відноситься до тваринного світу відповідно до законодавства України?
- 4) Як практично забезпечується охорона рослинного світу в Україні?
- 5) Як практично забезпечується охорона тваринного світу в Україні?
- 6) Що таке лісокористування?
- 7) Назвіть сучасні екологічні загрози у сфері охорони рослинного та тваринного світу.

Практична робота № 6. Проблеми нормативно-правового регулювання поводження з відходами

План

1. Законодавство України у сфері поводження з відходами.
2. Міжнародна практика нормативно-правового регулювання поводження з відходами.
3. Проблеми правореалізації щодо поводження з відходами.

Види навчальної роботи на занятті: *опитування з елементами дискусії, практичне завдання, аналітична записка..*

Практичне завдання:

- 1) Скласти перелік та структурувати законодавство у сфері поводження з відходами.
- 2) Підготувати коротку аналітичну записку на тему: «Європейська практика поводження з відходами»

Перелік запитань для підготовки до заняття:

- 1) Назвіть нормативно-правові акти у сфері поводження з відходами.
- 2) Чим характеризується міжнародна практика поводження з відходами?

3) Які проблеми у сфері поводження з відходами мають територіальні громади України?.

4) Назвіть сучасні ризики екологічного характеру у сфері поводження з відходами.

Практична робота № 7. Охорона навколишнього середовища під час збройних конфліктів.

План

1. Виконання сторонами збройного конфлікту своїх зобов'язань з охорони довкілля.

2. Діяльність ООН щодо охорони навколишнього середовища в районах, вражених збройним конфліктом.

3. Проблеми правореалізації щодо охорони навколишнього середовища під час збройних конфліктів.

Види навчальної роботи на занятті: *практичні завдання, дискусія, аналітична записка/наукова публікація.*

Практичне завдання:

1) Скласти перелік нормативно-правових актів, які визначають особливості охорони навколишнього природного середовища в умовах збройного конфлікту.

2) Підготувати аналітичну записку (наукову публікацію) на тему: «Екологічні ризики та загрози довкіллю в умовах збройного конфлікту.»

Перелік запитань для підготовки до заняття:

1) Назвіть нормативно-правові акти які визначають особливості охорони навколишнього природного середовища в умовах збройного конфлікту.

2) Які міжнародні організації визначають особливості виконання сторонами збройного конфлікту своїх зобов'язань з охорони довкілля?

3) Назвіть сучасні ризики екологічного характеру в умовах збройного конфлікту.

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота з дисципліни «Актуальні проблеми природоохоронного законодавства» передбачена силабусом навчальної дисципліни в обсязі 60 годин.

Самостійна робота здобувачів передбачає самостійне опрацювання матеріалу в позааудиторний час.

Самостійна робота сприяє розвитку творчого потенціалу, самоорганізації, прийняттю рішень та формуванню компетентності, яка стосується пошуку і систематизації необхідної інформації.

Правильна організація самостійної роботи дозволяє максимально індивідуалізувати навчання, підвищити ефективність навчального процесу в цілому.

Самостійна робота передбачає вивчення законодавчих та нормативних актів, опрацювання наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, підготовку аналітичних записок, наукових публікацій.

Формами самостійної роботи здобувачів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, складання плану та написання індивідуальної роботи, наукових тез, статей;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, перевірки письмових відповідей, поточного модульного контролю знань, та підсумкового оцінювання успішності здобувачів.

4. Основні інформаційні ресурси

Базова література:

1. Екологічне право : навчальний посібник / Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
2. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Загальна частина : підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 191 с. URL: <http://dglib.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9188>
3. Краснова Ю. А. Право екологічної безпеки : навчальний посібник. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 238 с.
4. Забезпечення екологічної безпеки : підручник / Сарапіна М. В., Андронов В. А., Артем'єв С. Р., Бригада О. В., Рибалова О. В. Харків : НУЦЗУ, 2019. 246 с.
5. Сірант М. М. Міжнародне публічне право: схеми та дефініції. Львів : Львівська політехніка, 2021. 220 с.

Допоміжна література:

1. Демчук Т. І., Борденюк О. В., Шелудяков Р. С. Екологічне право : навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання. Чернівці, 2021. 100 с. URL: <https://cutt.ly/OXaMM8M>
2. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 744 с.
3. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник. Харків : МВС України. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.

Інформаційні ресурси:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.03.2003 № 435-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
3. Земельний кодекс України: Закон України від 25.01.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
4. Водний кодекс України: Закон України від 06.06.1995 № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон

України від 25.01.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

6. Про охорону атмосферного повітря : Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>

7. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>

8. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>

9. Про рослинний світ : Закон України від 09/04/1999 № 591-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>

10. Про тваринний світ : Закон України від 13.12.2001 № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

11. Про відходи : Закон України від 05.03.1998 № 187/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80#Text>

12. Основні міжнародно-правові акти у сфері охорони довкілля за участі України. Веб-ресурс URL: <http://ep1.org.ua/law-posts/osnovnimizhnarodno-pravovi-akty-u-sferi-okhoronydovkillia-za-uchasti-ukrainy/>.